

Fókuszban
A TERMÉSZET

TANÁRI SEGÉDANYAG

Iván Zsuzsanna

Az erdei iskolában

PROJEKTFÜZET

5-6. osztály

távolság. Számold meg, hányféle színt tudsz a kijelölt területen elkülöníteni? Hányféle különböző formát látsz? (levelek, virágok, talajdarabok, stb.) Hányféle élőlényt látsz? (6. feladat)

- Vizsgálódj a nagyítóval! (8. feladat) Keress hangyákat, csigaházat, rovarmaradványokat, madártollat, bármit, ami számodra érdekes! Figyeld meg mi az, amit szabad szemmel nem láttál! Rajzold le néhányat! – Ezt az erdei iskola területén is folytathatják a diákok.
- A túrárok során gyűjts különböző fák lehullott leveleit! Jegyezd meg, melyik fafaj levele. A túravezető segít a meghatározásban. (12. feladat)
- Figyeld a madarakat is! Próbáld megjegyezni a röpképüket! A meghatározásukban kérd a túravezető segítségét! (7. feladat)
- Visszaindulás előtt egy izgalmas játék: „Séta” a lombkoronában. (10. feladat) Tarts egy tükröt az álland alá úgy, hogy a szemedet ne lásd! Nézz a tükörbe, és lassan indulj sétára! Úgy érzed majd magad, mint a lombkoronában élő állatok.

Az erdei iskolába visszatérve a csoportok oldják meg a feladatokat. Általában délelőtt vannak a terepi programok, így az ebéd utáni csendes pihenőt követően lehet a feladatokkal foglalkozni. Meg is lehet osztani a feladatokat. A túrázás szabályai után, ráhangolásként, az indulás előtt lehet Az erdő fohászával foglalkozni. (3. feladat)

„Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezet!
Én vagyok a tűzhelyed melege hideg téli éjszakákon,
én vagyok tornácod barátságos fedele, melynek árnyékába
menekülsz a tűző nap elől, s gyümölcsöm oltja szomjadat.
Én vagyok a gerenda, mely házadat tartja, én vagyok asztalod lapja
és én vagyok az ágy, amelybe fekszel, a deszka, amelyből csónakod építed.
Én vagyok a házad ajtaja, bölcsőd fája, koporsód fedele.
Vándor, ki elmégy mellettem, hallgasd meg kérésem:
Ne bánts!”

Írjátok le a szöveg alapján, mit ad az embernek az erdő!

4. feladat megoldása

Kék virágú növények. Némelyik nevében is szerepel a kék szín. Megoldás után a diákok keressék meg ezeket a növényhatározóban!

Megoldás: erdei gyöngyköles, kék szamárkenyér, indás ínfű, mezei katáng, kis télizöld, terjőke kígyószisz, karcsú sisakvirág

5. feladat megoldása

Az állatok között is bőven vannak „kékek”. A feladat ötletet is tartalmaz a megfejtés menetéhez. Nézzék meg ezeket is a határozóban a diákok! Különösen, ha nem vagy biztos, hogy létezik olyan állat, nézd meg a határozókönyvben!

Megoldás: kék nünüke, kék vércse, kék futrinka, kék légivadász, kék fadongó, kék meztelen-siga, kék galamb, kék holyva, kék cinege, kék bogáncscincér

Ha tetszik a színkereső feladat, **más vagy több szín** is választható. Kedvelt lehet a gyerekek körében a vörös szín, de érdekes lehet olyan színt választani, amire nem is gondolnak, mert nem hivalkodó pl. a zöld. Határozókból, internetről, és nem utolsó sorban a látottakból búvárkodjanak. A csoportok készíthetnek a fenti példák alapján a többi csoportnak játékot. Fontos szabály, hogy csak hazai fajok lehetnek!

Néhány példa:

vörös

vörös here, vörös áfonya, vörös csenkesz, vörös tölgy, vörösbarna nőszőfű
vörös légivadász, vöröslábú címerespoloska, vörös rókalepke, vörösnakú szúfarkas, vöröszárnyú keszeg, vöröshasú unka, vörös vércse, vörösbegy, vörös gém, vörösnakú vöcsök, vörös kánya, vörösnakú vöcsök, vöröshátú erdeipocok, vörös róka

zöld

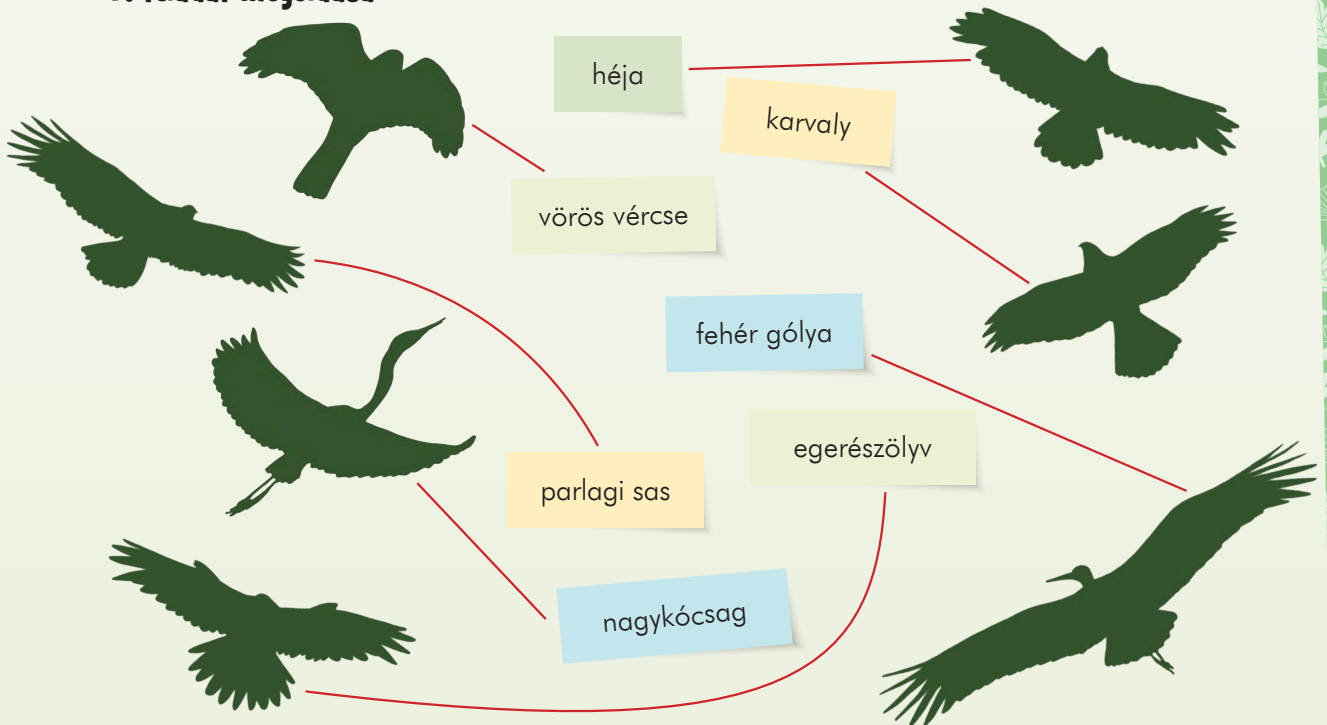
zöld hunyor, zöld disznóparéj, zöldes körtike, zöld muhar
zöld szemesostoros, zöld vándorpoloska, zöld lombzöcske, zöld légivadász, zöld tarlósáska, zöldes gyöngyházlepke, zöld varangy, zöld levelibéka, zöld gyík, zöldike, zöldküllő, zöldszárnyú réce

fekete

fekete áfonya, fekete bodza, fekete csucsor, fekete földitök, fekete galagonya, fekete kökercsin, fekete lonc, fekete madárbirs, fekete nadálytő, fekete nyár, fekete peszterce, fekete üröm, feketefenyő

feketesávú törösmoly, fekete hótücsök, feketehangya, fekete törpeharcsa, fekete gólya, fekete harkály, fekete réce, fekete rigó, fekete sas, feketenyakú vöcsök, feketeszárnyú székicsér

7. feladat megoldása

9. feladat megoldása

szajkó

erdei fülesbagoly

széncinege

nagy fakopáncs

sárgarigó

10. feladat megoldása

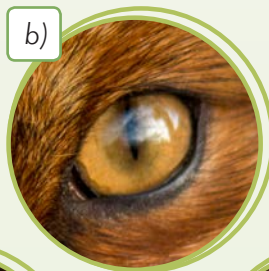
A szemek a tájékozódásban nélkülözhetetlenek, de ezen kívül sokféle feladatot látnak el. A gerincesek szemének szerkezete egységes, de a szem elhelyezkedése, a pupilla alakja, a szivárványhártya színe nagyon különböző lehet. A tanulók miután a szemekhez beírták a megfelelő betűjelet, az alábbiakra adnak saját választ:

Mire figyelnek az állatszemek? Társra? Zsákmányra? Ellenségre? Búvóhelyet keresnek? Fészkelőhelyet keresnek?

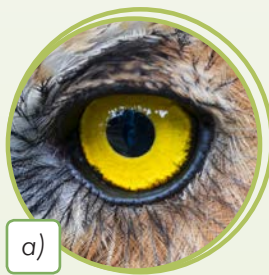
Megoldás:

c)

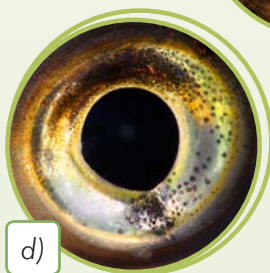
b)

a)

e)

d)

g)

f)

A nap zárása:

A nap lezárását szolgáló játékot a legjobb egy tábortűz mellett, közösen megoldani. Miért fontos nekem ez a kép? A füzetben szereplő képeken túl bármilyen képek, képeslapok használhatók, például azok a kártyák is, amik az élőlényekről készültek. (lásd fentebb)

A gyerekek mindegyik képet alaposan nézzék meg, válasszák ki azt, ami a leginkább „megszólította” őket, vagy leginkább elindította a fantáziájukat, legjobban kifejezte az adott nappal kapcsolatos érzéseiket. Mindenkiel röviden mondassuk el, hogy miért azt választotta. A szalakóta képét felmutatva mondják el a gyerekek, hogy miért őt látta ma vendégül a Mókus.

Fajleírás – Szalakóta (*Coracias garrulus*)

Magyarország egyik legszínpompásabb madara. Főleg az Alföldön él, népes állomány a Duna-Tisza között van. Dunántúlon ritkán fészkel, ott szinte csak vonulási időben fordul elő. Kedvelt élőhelyei: nyárligetes, magányos öreg fás puszták, erdőszegélyek, ártéri ligeterdők, öreg gyümölcsösök. Csóka nagyságú.

Zöldes égszínkék madár, háta barna. Röptében a kék és barna szín dominál. Szárnyéle és a farcsíkja azúrkék. Az öregek feje, nyaka és a teste alsó része türkizkék. A két szélső farktoll hosszabb, mint a többi, végükön sötét folt van. Nagy feje van, erős csőre fekete.

Tápláléka kizárólag állati eredetű. Főleg bogarakat, sáskákat, békákat fogyaszt, de a gilisztákat, csigákat is felszedi. Ritkábban a gyíkokat, siklókat, pockokat is elkapja. Valamilyen kiemelkedő tárgyon, magas fákon, villanyvezetéken vagy szénaboglya tetején lesve várja a zsákmányt. Nyári estéken, a cserebogár rajzási idején, sötétedésig vadászat.

Erdőszéleken, az öreg fák odvaiban költ. Odút vájni azonban nem tud, ezért a fakopáncsok vagy zöld küllők régi odúját foglalja el. Évente egyszer költ, 4-5 fiókát nevel. A kotlásban, majd az etetésben is mind a két szülő részt vesz. Verekedős természetű, még a nagyobb madarakat is hevesen megtámadja, ha bemenészkednek a birodalmába, ilyenkor tollruhájának teljes pompáját csillogtatja.

Vonuló madár. Április végén, május elején érkezik és korán, augusztus végén elvonul. A telet Kelet- és Dél-Afrikában tölti. Népi nevei: kékvarjú, kékcsóka, kékmátyás, zöldkánya, vaskánya, vakvarjú, vasmadár. Hazai színpompás „madártársai”: gyurgyalag, jégmadár, búbosbanka, sárgarigó. Ha adtak neki nevet, azt is osszák meg a többiekkel. Meg lehet beszélni, hogy melyik a legtalálósabb.

Az esti takarodó előtt nyugtatólag hat az égboltot kémlelni. Mindenki keressen magának egy pihentető helyet, relaxáljon, és „bámulja” az eget.

Kapcsolódó digitális anyagok:

Az erdő fohásza

Élővilág eszköz

Csillagos égbolt parkok

A fényérzékelő szervek sokfélesége

